

Van de redactie

Nu de natuur in de herfst beland is en zich klaar maakt voor de winter, heeft de redactie weer een lezenswaardig clubblad gemaakt. Er is veel kopij aangeleverd, zodat het blad goed gevuld is. Natuurlijk start in **november** het **werkseizoen** weer met de Landelijke Werkdag. Kijk voor het volledige overzicht in het blad, er is voor ieder wel een plek te vinden waar het aangenaam werken is.

Als je graag de vogels in en rondom Kockengen leert (her)kennen, is de **vogelcursus** uitermate geschikt. Deze uitgebreide cursus wordt door een van onze leden gegeven. De vogelliefhebbers mogen natuurlijk de excursie naar de **Oostvaardersplassen** niet missen. En je leest in het blad hoe het dit jaar gegaan is met de **zwarte sterns**.

De jaarmarkt is dit jaar succesvol verlopen en tijdens de jaarmarkt is er de mogelijkheid geweest om het schitterende **boek "Moerasvogels"** te kopen. Voor iedereen die dit gemist heeft, is er nu nog een kans. Kijk snel verder.

Interessant is ook het **natuurdagboek** van de zomermaanden in Kockengen. Je staat versteld wat er allemaal te zien, te horen en te ruiken is, als je er maar oog voor hebt. En wat te denken van het uitbundige **nachtleven in Kockengen**.

Veel lees- en kijkplezier met de herfstuitgave van het blad.

Gerard Hooijmaijers

Werkdagen 2007/2008 van de Natuurgroep Kockengen

Met elkaar werken aan natuuronderhoud rondom ons eigen dorp.

We nodigen iedereen uit om mee te helpen op onze zaterdagse werkdagen vanaf 9.00 uur in de maanden november tot en met maart.

- 3 november** Op de Nationale Werkdag voor het Landschap werken we in het Polderreservaat op kavel 13 langs de N401. Het doel is om het bos wat te verjongen door een groot aantal zware bomen af te zetten en de knotwilgen langs de kant te snoeien.
- 1 december** In het miltvuurbosje van Beukenboom net voorbij de bocht in Teckop gaan we de knotwilgen snoeien.
- 15 december** We werken in ons eigen bosje langs de Enschedeweg. Vertrek om 9.00 uur van het garageplein Ireneweg.
Wij parkeren onze auto's op het recreatieterrein de Zwaan.
Onderhoud van de bomen langs de slootkant.
- 5 januari** Onderhoud rietland voorbij Heicop 32. Boomopslag verwijderen, bij droog weer of vorst gaan we rietmaaien. Bij regenachtig weer werken wij langs de Grote Heicop of het Polderreservaat.
- 26 januari** Achter Queekhoven, ingang Scheendijk.
Samen met knotgroep Vleuten de Meern gaan we essenstobben zagen. Deze samenwerking bestaat al sinds 1984. Het is een prachtige plek om met de hand bomen om te zagen.

- 2 februari** Onderhoud rietland ten noorden van de N401.
Bij regenachtig weer werken wij langs de Grote Heicop.
- 1 maart** Polderreservaat ingang bij de begraafplaats.
Boomopslag verwijderen uit de rietpercelen en schraalgraslandkavels.
Met natuurlijk na afloop de jaarlijkse **BBQ**. Iedereen die de NGK een handje helpt is welkom!
- 22 maart** Het werk afmaken wat niet gedaan kon worden door regen, storm, sneeuw, kapotte motorzaag, enz..
- Woensdag**
- 12 maart** **Boomfeestdag**; schoolkinderen werken in het Polderreservaat.
- 19 maart** Je bent welkom als je de schoolkinderen wilt begeleiden.

Jaarmarkt Kockengen 2007

Evenals voorgaande jaren stond de Natuurgroep Kockengen op zaterdag 1 september weer met een kraam op de jaarmarkt van Kockengen.
In de marktkraam van de NGK en de er om heen opgestelde presentaties was van alles te zien én te doen.

In de kraam was het nieuwe boek *Moerasvogels* van H.J. Geuze te bewonderen en te koop. Van elk verkocht boek komt € 2,50 ten goede aan de Stichting Roerdomp in Kockengen. De nieuwe vogelcursus die de NGK in het voorjaar van 2008 wil gaan geven werd gepromoot. Er was een informatiefolder beschikbaar en men kon zich al aanmelden. En naast de kraam stonden panelen opgesteld met een overzicht van de cursus met foto's van enkele vogelsoorten die dan zeker aan bod zullen komen.

De jeugd (en ook de volwassenen) van Kockengen konden hun vogelkennis testen door middel van een vogelquiz. Paul Vlaanderen had een prachtige presentatie gemaakt met takken, riet- en moerasplanten, waar tussen opgezette vogels stonden.

Met een meerkeuzevragenformulier moest men 9 vogels en een zoogdier op naam proberen te brengen.

Wie alles in een keer goed had, kreeg een kartonnen koker met kleurpotloden, wie minder succesvol was mocht als troost een greep in de snoeptrommel doen. (of inschrijven voor de vogelcursus).

Mede door het prachtige weer had de jaarmarkt en ook onze kraam veel aanloop. Velen maakten kennis met de activiteiten van de Natuurgroep en de natuur rond Kockengen.

In totaal hebben zijn er die dag wel 100 formulieren van de vogelquiz ingevuld! 30 mensen hebben de informatiefolder over de vogelcursus meegenomen, 3 hebben zich direct al ingeschreven. Er zijn 5 boeken verkocht en we konden 3 nieuwe leden noteren.

Voor de Natuurgroep Kockengen was deze jaarmarkt een succes.

Excursie Oostvaardersplassen

Datum: zaterdag 17 november.
Tijd: Vertrek: 8:00 uur bij De Rustende Boer (supermarkt)
Terug ca.: 16:00 - 17:00 uur
Meenemen: brood en eventueel wat te drinken

Het is onderhand traditie dat we rond deze tijd naar de Oostvaardersplassen in Flevoland gaan. Het is een prachtig natuurgebied en biedt heel veel moois. Zo zijn er diverse vogeluitzichtpunten, waar vanaf het gebied goed is te overzien. Verder bezoeken we verschillende vogelkijkhutten, waar we op ons gemak de vogels kunnen bekijken. Halverwege zullen we het bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer aandoen en is er gelegenheid voor een kopje koffie of soep. Je bent in dit natuurgebied altijd verzekerd van leuke waarnemingen zoals de Zeearend, Ruigpootbuizerd, Zilverreigers, diverse eenden- en ganzensoorten en ook de Vos wordt bijna altijd gezien op deze tochten. En niet te vergeten de enorme kuddes wild die daar rondlopen. Ze geven je een bijna Afrikaans gevoel. Al met al een hele belevenis deze excursie naar de Oostvaardersplassen, die je gewoon niet mag missen.

Opgave: bij Gerard van Zuijlen (tel. 576147)
graag vermelden of je eventueel een auto ter beschikking hebt

Tot 17 november!

Cursus "Vogelherkenning"

Welke vogels vliegen er in en rond Kockengen

In het voorjaar van 2008 organiseert de Natuurgroep Kockengen een cursus over de vogels in en rond Kockengen. Deze cursus is bedoeld voor iedereen die meer wil weten over vogels en de natuur. Voorkennis is niet nodig. De cursus wordt gegeven door leden van de Natuurgroep en zal bestaan uit een aantal avonden en excursies. Op de avonden en de daar op volgende excursie staan de vogels uit een bepaald landschap of thema centraal.

Programma:

- 1) - **wintervogels**; lesavond donderdag 14 februari, excursie zaterdag 16 februari
- 2) - **vogels rond huis en tuin**; lesavond donderdag 13 maart, excursie zaterdag 15 maart
- 3) - **bosvogels en vogelzang**; lesavond donderdag 17 april, excursie zaterdag 19 april
- 4) - **weidevogels en -bescherming**; lesavond donderdag 15 mei, excursie zaterdag 17 mei
- 5) - **riet -en moerasvogels en rietlandbeheer**; lesavond donderdag 5 juni, excursie zaterdag 7 juni

De cursusavonden zijn op donderdag van 20.00 - 22.00 uur en worden gegeven op een nog nader te bepalen locatie in Kockengen.

De excursies zijn op zaterdag en hebben verschillende aanvangstijden, er zijn ook een aantal vroege vogel-excursies !

Deze excursies gaan naar gebieden in de directe omgeving van Kockengen: het polderreservaat, rietlanden Heicop/Bijleveld, Ter Aase Zuwe, weilanden bij Bosdijk/Donkereind, bos van Over Holland, bos van kasteel De Haar.

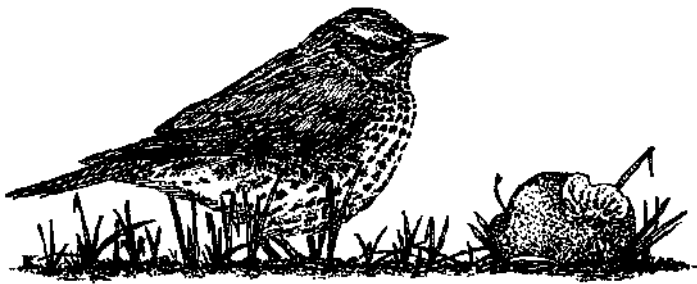
Het cursusgeld bedraagt € 25,00.

Nadere informatie over de onderwerpen:

Wintervogels

Op de eerste avond zullen we aandacht besteden aan de vogels die in de winter in onze omgeving verblijven: hoe zien ze eruit en welke geluiden maken ze. Daarnaast zullen we op deze avond ook aandacht besteden aan verrekijkers, telescopen, boeken en vogelgidsen.

We gaan de wintervogels bekijken in het natuurreservaat van Staatsbosbeheer langs de Ter Aase Zuwe.

Vogels rond huis en tuin

Deze avond gaat over de vogels die we in onze directe omgeving kunnen aantreffen. Rond deze tijd komen de eerste vogels aan vanuit hun winterverblijven in Zuid Europa en Afrika. De eerste zang is al weer volop te horen. Daar zullen we de nodige aandacht aan besteden. We kijken ook wat voor een soorten nestkasten er allemaal zijn.

De excursie zal in de vroege ochtend plaatsvinden in het landgoed Over Holland te Breukelen.

Bosvogels en vogelzang

In een oud bos zijn er andere vogelsoorten dan in een jong bos. We kijken welke soorten dat zijn en waar dit mee te maken heeft.

We bestuderen de vogelzang en kijken wat voor een cd's daarover op de markt zijn. Verder

behandelen we de fenologie. Dit is de kennis van de invloed van het klimaat op het voorkomen van planten en dieren. Een vroege vogelexcursie staat gepland naar het bos van Kasteel de Haar.

Weidevogels en -bescherming

Welke weidevogels leven er in de omgeving van Kockengen en wat kan er gedaan worden om deze soorten te helpen. En we leren de verschillende soorten herkennen aan hun roep of zang.

Tijdens de excursie in de polder bij Bosdijk/Donkereind gaan we op bezoek bij een agrariër die op zijn bedrijf actief bezig is met weidevogelbescherming.

Riet- en moerasvogels en rietlandbeheer

Op de laatste avond van de cursus aandacht voor de riet- en moerasvogels die in de directe omgeving van Kockengen voorkomen. De vele soorten, hun zang en specifieke eisen komen aan bod. En ook het rietlandbeheer en de effecten daarvan op de broedresultaten over de afgelopen jaren.

De vroege vogelexcursie gaat door het polderreservaat en langs de rietlanden van Kockengen.

Aanmelden en informatie:

Meer weten of aanmelden voor de cursus? Neem dan contact op met Theo van Schie, telefoon : (0346) 241060 tussen 19.00 en 21.00u, of via email: theommvanschie@planet.nl

Uiterlijk vóór 1 januari 2008 opgeven voor de cursus, het maximum aantal deelnemers is 25.

Natuurwaarnemingen in Kockengen e.o. juni - augustus 2007

een selectie uit het natuurdagboek van Theo van Schie

Juni

2 juni

Door het warme weer zijn er allerlei insecten in de tuin actief. Op het terras bij de vijver zie ik een spinnendoder bezig. De zwarte graafwesp landt met een verlamde spin in haar kaken op het terras. De spin wordt zo gedraaid dat deze op zijn (haar?) rug komt te liggen, dan tilt de wesp de spin op en verdwijnt in de voeg tussen de stenen. Na ca. 5 minuten komt de wesp weer tevoorschijn en vliegt weg. De verlamde spin is in de nestholte achtergelaten met een eitje, en zal als voedsel dienen voor de larve van de wesp. In de planten ontdek ik een veertienstippelig lieveheersbeestje, geel met rechthoekige, zwarte stippen. Bij de vaste planten is het druk met steen- en akkerhommels en diverse zweefvliegen.

Op het schoolplein van het Kockenest staan tegen de muur van de nieuwe aanbouw (de serre) bleekbruine bekerzwammen. Een paddenstoel die vrij algemeen voorkomt in Nederland, leeft op

blad, humus en dood hout. Onder in het verse straatzand zit waarschijnlijk een stuk dood hout of ander organisch materiaal waardoor deze zwam op deze vreemde plek groeit.

In de avond nog even bij de zwarte sterns in het polderreservaat gekeken. In totaal zijn er nu 8 vlotjes bezet, op een ervan zijn er 3 jongen te zien.

6 juni

In de morgen met Paul naar het rietland geweest aan de Noordkant van Kockengen, achter De Visser. Centraal in het rietland ligt een stuk met laag, open riet, veel moerasvarens en honderden rietorchissen, die staan te bloeien. Het is voorzichtig lopen tussen de orchideeën door. Verder gezien: slangenwortel, poelruit, moerasspirea, bitterzoet, wederik, kattenstaart, valeriaan, grote ratelaar. Op de kade langs het Heicop nog een grote harige rups van de rietvink gezien. Wat opvalt is dat er hier ook veel rietborders in het overjarige riet zitten. Langs de Wagendijk, het stuk tussen Schutterskade en Rode Dijk, is dit ook te zien. De top van de rietplant is afgestorven, meestal zijn de bovenste bladeren bruin verkleurd, daar onder zijn duidelijk een of meerder gaatjes in de rietstengel te vinden. De rupsen van de rietborder, een soort uiltje, vreten van binnen uit de stengel leeg naar de top. Nog even in de boeken opgezocht, er zijn verschillende borders die op riet voorkomen, in periode juni-september vliegen de vlinders. Alle soorten overwinteren als ei op rietstengels, dat verklaart waarom ze massaal in het oude riet zitten en niet in gemaaid rietland.

In de middag langs de Wagendijk geweest, de grote karekiet zit weer te zingen ter hoogte van nr. 8a, 4 juni in de avond en 5 juni in de middag niet gehoord, nestelen? of gewoon moe van al dat zingen. Bij Wagendijk 28 in de berm zie ik de eerste zwanenbloem bloeien.

15 juni

Paul is met vakantie naar Polen, hij heeft gevraagd of ik de zwarte sterns in het polderreservaat "wil bij houden". In de avond alle nestvlotjes afgespeurd, 12 bezet, op diverse vlotjes zijn jongen aanwezig. Opvallende zaken: een groot jong verdwenen, een nestvlotje waar een stern op zit te broeden ligt vol met lege schelpen van zwanemossels (wie heeft die erop gelegd?), een jong krijgt een grote libel gevoerd, gaat er met vleugels en al in. Een jong staat alleen op het nestvlot, loopt naar een hoek, draait zich om en gooit keurig zijn uitwerpsel overboord.

Terwijl ik op de dijk sta te kijken en tellen, vliegt er een vlaamse gaai in de grote eik met iets in zijn bek. Met de kijker zie ik dat de gaai een grote harige rups heeft gevangen (rups van rietvink?), de gaai wrijft de rups langs de takken om de haren er af te krijgen. Na een tijdje vliegt hij weg met de rups richting N 401.

In het polderreservaat staat nu op diverse plaatsen grote ratelaar en gevlekte orchis te bloeien. In de avond nog even met batdetector op pad geweest rond tijdstip van uitvliegen van de dwergvleermuis, kort na zonsondergang. Bij de RK kerk gepost, er kwamen twee dwergvleermuizen te voorschijn, maar niet uit de kerktoren waar ik ze eerder hoorde roepen. Ze kwamen nu vanuit het dak van het naast gelegen oude kaaspakhuis. Vlogen druk jagend rondjes om het kaaspakhuis en boven het pleintje en fietsenstalling naast de kerk. De "feeding-buzz" en de bij behorende duikvluchten waren goed te horen en te zien. Na ca. 10 min. verdwenen ze in zuidelijke richting.

20 juni

De zwarte sternvlotjes gecontroleerd. Nog steeds 12 bezet, op een vlotje zitten wel steeds 2 sterns maar nog geen ei. Op vlotje 2.4 is een van de oudervogels geringd, konden we die ring maar aflezen. Op vlotje 3.4 is het grote jong al druk bezig met vlieg oefeningen. Een sperwer komt vanaf N 401 het polderreservaat invliegen, laag over het riet, de hele kolonie gaat in de aanval, de sperwer vertrekt weer richting N 401. Het futennest op vlot 2.10 is leeg. Twee koekoekmannen zitten in het bos te roepen. Ze zitten achter elkaar aan en laten naast het bekende woe-koe ook een soort versnelde roep horen woe-koe-koe.

Een gaat boven in een van de dode wilgen zitten roepen, hij is prachtig te zien. Tijdens het roepen is duidelijk te zien dat de bek bij het eerste deel van de roep "woe" opengaat en bij tweede deel, de "koe", dicht is.

In sloten van het polderreservaat begint nu het blaasjeskruid te bloeien. Deze vleesetende planten groeien onder water, vangen met hun blaasjes, die voorzien zijn van een valluik, watervlooien en andere kleine beestjes. De bloemstengel komt boven het water uit en draagt 2-3 grote gele bloemen, lijken wel een beetje op leeuwenbekken. Langs het lange wandelpad staat nu ook veel moerasrolklaver te bloeien.

27 juni

Na enkele dagen met wisselvallig weer vandaag weer een zonnige dag. De vlinders zijn meteen actief. In de vlinderstruik van mijn burens zaten vanmorgen al vroeg atalanta's. Op weg naar de zwarte sterns in het polderreservaat zag ik een gehakkelde aurelia langs het pad over de dijk, achter de begraafplaats. In het polderreservaat in perceel 12b staan diverse kattenstaarten te bloeien, ze zitten vol met koolwitjes. Op de dijk langs Heicop bloeien nu 4 soorten klaver: rode, witte, moerasrol- en kleine klaver. Langs het water bloeit nu wolfspoot. Halverwege de dijk langs het polderreservaat staat nu een grote plek met klein streepzaad te bloeien, een gele composiet. Paardenbloemachtige bloemen, maar hoger dan de paardenbloem en met vertakte bloemstengels die bladeren dragen.

Vandaag ook 12 vlotjes bezet, evenveel als vorige week maar er zijn wat verschuivingen. In sloot 3 zijn de 2 jongen van vlotje 3.1 verdwenen, verhuisd ? naar vlotje 3.2, daar staan nu 2 jongen op en bij de vorige keren was hier maar 1 jong. Op het totaal is hier dus een jong weg. En op vlotje 3.5 zit nu een stern te broeden. Het grote jong op vlotje 3.4 is vliegvlug en zal wel bijna vertrekken. In sloot 2 zijn de eieren van vlotje 2.6 uitgekomen, een klein jong zit op het vlotje, het andere ei, jong ? is weg. Het kleine jong heeft duidelijk moeite om op het vlotje te blijven vanwege de harde wind. Het vlotje 10 is nu helemaal leeg, het verlaten futennest is helemaal weggespoeld of weggesloopt. De jonge sterns krijgen libellen en visjes gevoerd.

30 juni.

De laatste dagen zijn dramatisch verlopen voor de zwarte sterns, in de afgelopen drie dagen zijn er in totaal 7 jongen verloren gegaan. Door het slechte weer en/of predatie of een combinatie. In ieder geval valt het op dat alle 7 zijn verdwenen in sloot 2, de brede open sloot. In totaal zijn van de 14 jongen van afgelopen woensdag er dus nog 7 over, en er zijn 3 nieuwe jongen geboren. In totaal zijn er nu 11 vlotjes bezet: op het verlaten "futenvlot" zit nu weer een zwarte stern te broeden er is al 1 ei, vlot 2.3 en 2.5 zijn leeg, op vlot 2.7 zijn de sterns bezig met doorstart en slepen nestmateriaal aan, op het vlot 3.5 zijn inmiddels 3 eieren gelegd. Op een van de vlotjes zie ik een van de sterns thuiskomen met een grote nachtvlinder, een huismoeder, de oranje ondervleugel is goed herkenbaar, de kuikens hebben er geen trek in, vervolgens eet de vogel hem dan maar zelf op. Het bijna vliegvlugge jong op 3.4 is nog aanwezig en bijna zo groot als zijn ouders, het jong op 3.3 begint slagpennen te krijgen en begint met vlieg oefeningen. Terwijl ik de sterns aan het observeren ben, vliegen twee buizerds op uit het bos aan de andere kant van de N401. Ze zoeken warme luchtstromen om op te stijgen, ze draaien ook een paar keer rond over het polderreservaat. Ze hebben geen belangstelling voor de sterns en ook de sterns reageren niet op hun aanwezigheid. Het is dus niet waarschijnlijk dat de buizerds de jongen van de vlotjes pakken, daar lijken ze mij ook te traag en groot voor. In het talud van de dijk zijn spitsmuizen actief, je hoort het schrille gepiep.

Juli

1 juli

In de avond een rondje Hollandse Kade gefietst, telescoop mee, hekken kijken. Op hekken en palen in het weiland zitten vaak interessante vogels. In de polder Kockengen 2 x buizerd, in polder Gerverscop, tureluur, buizerd en een torenvalk bezig met prooi en in de Polder Laag Nieuwkoop weer een buizerd, een met veel wit, en een bruine kiekendief bij de ruigte langs het spoor. Verder veel vogelactiviteit in de polder, grote groep grauwe ganzen, zingende veldleeuwerik, gemengde groepen Kievit en spreeuw. Langs de Hollandse Kade in het hakhout bloeit wilgenroosje.

De wilgenbomen laten hun zaden los, bij het laantje van Jos Dijkers sneeuwt het, een mooi gezicht met het lage avondlicht.

In de nacht om 23.00 uur nog even een rondje Wagendijk met batdetector. Bij T-splitsing met Teckop rond de grote wilgen bij het huis 'Nabij' zijn een paar laatvliegers aan het jagen. Het is nog aardig licht, Als je naar het westen kijkt, heb je een lichte achtergrond waardoor je de laatvliegers goed kunt zien. Ze vliegen rondjes om de wilgen, laag over de weg (op 2-3 meter over je heen) en draaien over het moerasbos bij het huis van mevr. Schouten. Ook zonder batdetector zijn sommige geluiden te horen als ze zo laag voorbij vliegen. Verder diverse dwergvleermuizen. Bij de hoek Schutterskade heb ik echt geluk: ik sta, over het water te kijken richting dorp en ik zie onder het licht van de lantaarnpalen een kerkuil aan komen vliegen over de Wagendijk, bij de T splitsing met Schutterskade komt hij weer vol in het licht van de lantaarn en vliegt op 4-5 meter afstand langs. En echt geruisloos, schitterend!

De lucht gonst van het leven, overal hoor je activiteit van vogels, spitsmuizen in de bermen, geplons in het water, muggen, etc. En je ziet geen mens.

9 juli

Rondje Hollandse Kade. De grauwe ganzen laten zich wat meer zien. Tot voor kort zat een grote groep in het lange gras in de polder Teckop, waarschijnlijk vanwege de rui. Nu meer verspreid in de polders te zien op percelen met korter gras, in groepen van 30 - 40 oude en jonge vogels. De jonge ganzen hebben nog geen oranje snavel. In totaal tel ik 200 -230 ganzen.

De gierzwaluwen jagen rond de Hollandse Kade. Op plaatsen waar het hakhout manshoog is, vliegen ze rakelings over je heen. Er jaagt een bruine kiekendief in de polder Teckop. In de polder Laag Nieuwkoop is de "witte" buizerd nog steeds aanwezig.

15 juli

In de avond zijn de gierzwaluwen in het dorp zeer actief. Groepjes van ouders met jongen vliegen luid 'gierend' achter elkaar aan en maken allerlei spectaculaire duikvluchten. Het is (wind)stil geworden, je kunt de vleugelslagen horen. Af en toe lijken de vogels even te testen hoe snel ze kunnen. In een duikvlucht, waarbij ze krachtige snelle (hoorbare) vleugelslagen maken, duiken ze tussen de huizenblokken door. Van Julianaweg over de nok van het dak duiken en weer snel optrekken bij het dak van Wilhelminaplein. Dat is 35 meter in 2 seconden, dat is 63 km/uur.

18 juli

In de berm bij Breukelen tussen het spoorwegviaduct en A'dam-Rijnkanaal staat veel Jacobskruiskruid te bloeien en een groot exemplaar van bont kroonkruid. Een zeldzame plant in Nederland van rivierdalen, hier waarschijnlijk aangevoerd met zand dat voor de wegen/spoorbouw is gebruikt.

24 juli

Rondje polderreservaat gelopen. De dijk langs Heicop en polderreservaat is nu weer zeer bloemrijk. Rode klaver, witte klaver, witte honingklaver, drie soorten distels; krul-, akker- en speerdistel, wolfspoot, glikkruid, vogelwikke, moerasrolklaver, moerasandoorn, bitterzoet, haagwinde.

Op de vlotjes voor de sterns is het heel stil geworden, er zijn er nog maar 2 bezet: 2.10 met nog twee kleine jongen en 3.4 met een halfwas jong.

Vanuit het bos aan de andere kant van N 401 klinkt de bedelroep van jonge roofvogel, sperwer

waarschijnlijk, die heb ik er vaker gezien. Maar tot mijn verbazing zie ik een jonge havik onhandig achter houtduiven aanjagen. De jonge havik vliegt door het bos en jaagt zo houtduiven naar buiten. Als ze buiten om langs de rand van het bos vliegen, probeert de havik ze te slaan. Maar het lukt nog niet zo goed, eenmaal lijkt het alsof de jonge havik succes heeft, met duif en al valt hij op de grond. Maar de duif weet te ontsnappen en de havik heeft het nakijken. Langs het wandelpad door het polderreservaat bloeit egelboterbloem, zompvergeetmijnietje en moeraswalstro.

28 juli

In de namiddag/avond is er een bruidsvlucht van de mieren. Huiszwaluwen, gierzwaluwen en meeuwen zijn druk in de lucht om deze vliegende mieren te vangen. Vooral de onhandige duikelingen van de kokmeeuwen vallen op.

30 juli

Nog steeds groepjes met gierzwaluwen boven het dorp. Ze zullen binnenkort weer vertrekken.

Augustus.

4 augustus

De gierzwaluwen zijn weg. De afgelopen twee dagen geen gierzwaluwen meer boven het dorp gezien. In de avond zijn het nu de huiszwaluwen die het luchtruim boven Kockengen beheersen. De huiszwaluwen zwermen ook en gaan naar gezamenlijke slaappleatsen in het riet.

In de nacht en vroege ochtend vliegen er de laatste week steeds grote groepen grauwe ganzen over het dorp, in de nacht van oost naar west. Voedseltrek van eet- naar rustgebied, ze vliegen laag in V-formatie, het zijn er ca. 200 - 250.

Het nachtleven van Kockengen.

Over uilen en vleermuizen

door Theo van Schie

De Natuurgroep Kockengen beheert ca. 10 kerkuilenkasten in de regio rond het dorp Kockengen.

De nestkastencommissie van de NGK plaatst de nestkasten, beheert deze en controleert de bezetting. Dit jaar zijn ook een aantal jonge kerkuilen geringd. Zie het verslag in ons vorige blad van juni.

Tussentijds komen er meldingen en vragen van onze "gastheren", de eigenaar van de stal/ het erf waar de kast hangt.

Dit levert soms een heel leuk verhaal op en interessante waarnemingen, al moet je er wel een nachtje voor buiten gaan zitten!

Op een boerderij in de polder Laag Nieuwkoop hebben Paul en Theo op 7 april van dit jaar een nieuwe kerkuilenkast opgehangen. Deze nestkast hing vorig jaar op de jaarmarkt in de kraam van de Natuurgroep bij een presentatie over nestkasten. De locatie zag er ideaal uit: een open veldschuur, mooi boeren erf met stallen, hooiberg en oude boomgaard en niet ver van de ruigte langs het spoor.

De bewoners hadden in de afgelopen winter al een tijdje een kerkuil op bezoek gehad in de veldschuur, helaas werd de uil dood op het erf gevonden.

Dat deze plek een goede kerkuilenplek is, bleek al snel. Eind mei van dit jaar werd er al weer een kerkuil gezien in de veldschuur.

Bij controle was de kast leeg, maar aan de mestresten in de kast was te zien en te ruiken dat deze in ieder geval gebruikt werd als slaapplek.

Op 9 september meldde de bewoners dat ze een dode uil gevonden hadden in de oude stal, een met een ring om!

In de avond is de vogel door Theo opgehaald, het is een kerkuil. Zo te zien was het nog een jonge vogel, nog mooie onbeschadigde, zeer scherpe nagels en snavel. De uil is vrijwel niet beschadigd en heeft waarschijnlijk zijn nek gebroken

De avond ervoor was de uil in de stal gezien en later dood op de stalvloer gevonden. Het ringnummer, vindplaats, en alle andere gegevens zijn via de website aan het Vogeltrekstation doorgegeven.

We waren uiteraard heel benieuwd naar waar deze kerkuil geringd was, misschien wel een uit een van de jonge kerkuilen die op 4 juni geringd zijn.

De ring is bewaard door Theo, de uil ging in de diepvries bij Paul, die zal de uil laten opzetten. De bewoners vertelden ook dat er vleermuizen achter de raamluiken van de boerderij zaten. Er zijn digitale foto's van gemaakt. En of dat geen kwaad kon, of er, net als bij gewone muizen, niet steeds meer zouden komen en of ze soms naar binnen kunnen komen. Allemaal begrijpelijke vragen die voor een groot deel geruststellend beantwoord konden worden. Er werd meteen een afspraak gemaakt om een avond met de bat-detector te luisteren. Welke soorten, hoeveel en waar zou dan wel duidelijker worden.

De terugmelding van het Vogeltrekstation kwam onverwacht snel. Op 11 september ontvingen we de gegevens: de kerkuil was op 5 juni geringd als nestjong uit een nest van vijf, op de Bosdijk in Nieuwer Ter Aa, op ongeveer 5 - 6 kilometer afstand van de vindplaats van de dode uil. De uilskuikens op de Bosdijk waren dus een dag later geringd dan "onze uilskuikens" door dezelfde ringer.

Een dag later, 12 september, is het een mooie stille nazomeravond, een prima avond om naar vleermuizen te gaan luisteren. Eerst wordt er voorzichtig achter de raamluiken gekeken, maar daar is geen vleermuis te zien, wel de kleine keutels die de hangplek markeren. Rond 20.00 uur, het begint een beetje te schermeren, meldt de eerste vleermuis zich: een dwergvleermuis begint aan de oostzijde van het woonhuis te jagen. De vleermuis draait mooi rondjes naar de gevel toe en vangt allerlei insecten. Op de batdetector zijn de sonar en de zgn. feedingsbuzz goed te horen. Zo'n vleermuis kan op een avond ca. 5.000 muggen vangen!. Omdat het toen nog redelijk licht was, was de vleermuis ook goed te zien, na ongeveer 10 minuten vertrok het diertje.

Daarna wordt er achter op het erf geluisterd, gezeten op de grond met de rug tegen de oude stal met uitzicht op de boomgaard, open veldschuur en de rest van het erf. In het begin van de avond is het druk met dwergvleermuizen. Maximaal zijn er vier tegelijk aan het jagen, maar meestal maar een of twee. Ze jagen het meest om de boerderij heen en tussen de loopstal en hooiberg, een enkele keer duikt er een de hooiberg of de loopstal in. Ze gaan niet bij de oude stal naar binnen.

Wat later komen er ook andere soorten voorbij. De rose vleermuis en de laatvlieger. De rose vleermuis is een soort die in holle bomen woont en in het bos van Haarzuilens voorkomt. De laatvlieger zit hier op Kockengen in een aantal gebouwen, jaagt ook veel langs de Wagendijk

boven het rietland.

Beide soorten zijn groter dan de dwergvleermuizen, vliegen hoger en sneller, en maken een veel krachtiger geluid. Het geluid van de rose vleermuis klinkt heel grappig en is goed herkenbaar door de detector: twee - plof, twee - plof, etc. Dat van de laatvlieger klinkt als harde knallen door de detector en is ook zo wel te horen zonder detector, maar klinkt dan als een hoge ijle piep.

Opeens klinkt er vanuit de veldschuur een schrille kreet, de kerkuil vliegt uit. Bij de kast klinken nog een zacht gesis en "snurkgeluiden". Is er nog een uil aanwezig?

Later die avond, zo rond 21.15 uur, vliegt er een kerkuil door de boomgaard en zien we door het licht van de straatlantaarns dat er twee uilen samen een rondje over de veldschuur vliegen.

Ondertussen klinkt er nog een aanhoudend, en nu luider, gesis uit de nestkast.

Dit is interessant. Het betekent dus, dat er zeer waarschijnlijk jonge uilen in de kast zitten!

Jonge kerkuilen bedelen om voedsel met een aanhoudend gesis.

Later de kast maar eens controleren.

Die avond wordt ook al weer een groepje van 6 smienten gehoord en gezien. De smient is een eendensoort uit Noord Rusland, die hier overwintert. De eerste komen rond deze tijd van het jaar aan. In de winter zitten er weer duizenden hier in de regio.

Na 21.30 uur wordt het wat stiller op het erf, er wordt nog geluisterd naar roepende mannetjes. De baltsroep van de dwergvleermuis zit op een andere frequentie van de jachtsonar. Achter op het erf worden 2 roepende mannetjes gehoord. Een zit er een tijdje in de nok van de hooiberg en een vanuit de oude paardenstal.

Op zaterdag 15 september wordt de kast gecontroleerd. Er blijken inderdaad 5 jongen aanwezig te zijn, allemaal donskuikens.

De jongste van het stel is nog vrijwel kaal, dus nog maar een paar dagen oud. Bijzonder dat de kast al na 5 maanden bezet is en met 5 jonge kerkuilen, een mooi succes. Een jaar geleden hing deze kast nog op de jaarmarkt.

Uit het bovenstaande verhaal kunnen we de dood van de Bosdijkse kerkuil aardig reconstrueren. De jonge en onervaren kerkuil van de Bosdijk gaat op zoek naar een geschikt voedselgebied en zwerft door de regio. De uil is nog niet zo succesvol. (Van de preparateur hoorde Paul inmiddels dat de uil sterk vermagerd was.) De kerkuil komt in de polder Laag Nieuwkoop en raakt verzeild in het broedterritorium van de kerkuilen met jongen. De kerkuil van de Bosdijk wordt verjaagd/achtervolgd en vliegt een onbekende stal in. Vliegt in paniek tegen het raam en breekt zijn nek.

Verder kunnen we ook uit dit broedsucces afleiden, dat het goed gaat met de kerkuilen in onze regio. Omdat het dit jaar een goed muizenjaar is, worden alle goede plekken bezet, er zijn grote legfels (4-5 jongen per nest) en nu ook nog late legfels.

We gaan contact zoeken met de ringer om ook de uilkuikens van dit late legfel te ringen.

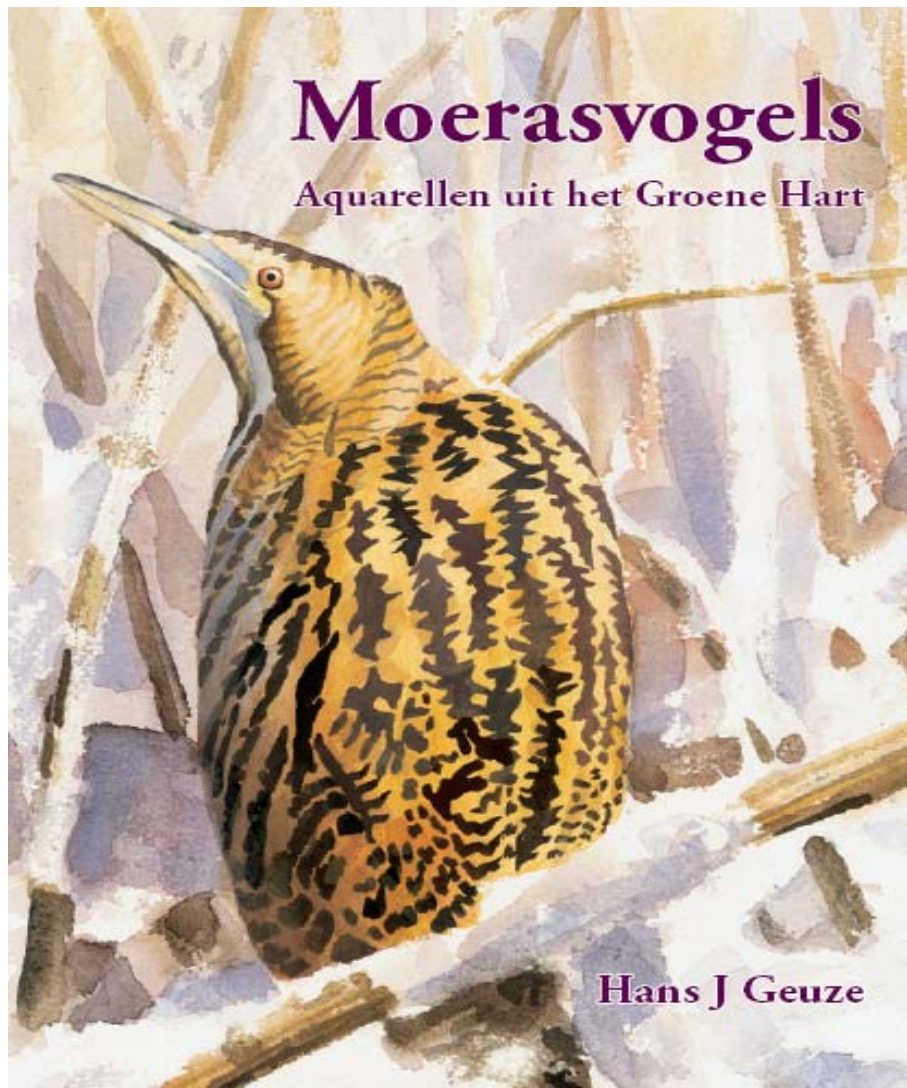

De bewoners zijn inmiddels heel enthousiast geworden over al het natuurnieuws van hun eigen erf. Later ontvangen we via de e-mail de foto's van de vleermuis achter de luiken. Op deze foto's is te zien dat het inderdaad om een dwergvleermuis gaat.

En ze worden, denk ik, inmiddels niet meer als een probleem gezien.

Een avondje uit in Kockengen, ik kan het iedereen aanbevelen!

Verkoop van dit boek tijdens de opening van de expositie in Abrona en op de jaarmarkt op gang gekomen.

Zoals wellicht bekend gaat 10 % van de verkoopprijs van dit boek naar Stichting de Roerdomp/ Natuurgroep Kockengen met het doel om de rietlanden rond Kockengen te herstellen en te onderhouden. Hierdoor hopen we dat bijvoorbeeld de roerdomp zich weer als broedvogel in het gebied gaat vestigen.

Wie het boek nog niet in zijn of haar bezit heeft kan er één aanschaffen bij Abrona, waar tot eind oktober de originele werken van Hans J. Geuze uit het boek geëxposeerd en te koop zijn. Het boek kost € 29,50.

Verder is er een setje kaarten met 6 afbeeldingen uit het boek gemaakt. Ook deze zijn bij Abrona te koop voor € 5,00.

Het is ook mogelijk de tegenwaarde van wat je wilt bestellen over te maken op 98.11.34.521 t.n.v. Paardenkooper/Geuze. Ik zorg er dan voor dat je je bestelling thuis krijgt.

Bram Paardenkooper

Zwarte Sterns in Kockengen.

Zoals elk jaar liggen er weer vlotjes in het Polderreservaat. Dit jaar hebben we op 30 april 20 stuks uitgelegd.

In de 1^e sloot zijn er 5 van een oud model en er is geen enkele bezet. Deze vlotjes zijn blijkbaar ook afgekeurd door de Zwarte Sterns.

De 2^e groep van 10 doet het wat beter, daar zijn er op 12 mei 7 van bezet door de Zwarte Sterns. In de laatste sloot zijn alle 5 vlotjes bezet, totaal zo'n 12 nesten, een leuk resultaat. Een Fuut heeft een vlotje gekraakt en is meteen eieren gaan leggen, dus verjagen had geen zin. Het kraken van nestplaatsen is in in de vogelwereld. Zelfs een Roodwang Schildpad ging over tot het kraken van een vlotje.

Op 19 mei dacht ik, dat alles mis ging. Van de 12 paar Zwarte Sterns die de vlotjes bezetten, waren er nog maar 2 paar over. Alle Zwarte Sterns en hun eieren waren verdwenen.

14 dagen later zijn de eerste 2 jongen al uitgevlogen, een ander jong is vliegvlug en zijn weer 14 vlotjes bezet.

De laatste dagen van juni zijn dramatisch verlopen. Van de 14 vlotjes met jongen zijn er nu nog maar 7 bezet, harde wind blies de jongen waarschijnlijk van hun vlotje of ook predatie?

Theo van Schie zag een buizerd over de kolonie vliegen, geen reactie van de Zwarte Sterns. Even later zag hij een Sperwer overvliegen, de hele kolonie gaat dan tot de aanval over.

Regelmatig nam ik waar, dat bijna vliegvlugge jongen ineens verdwenen waren. Het viel me op dat de jongen die niet van het vlotje afgingen, maar stil op het vlotje bleven wachten op voedsel dat door de ouders gebracht werd, vliegvlug werden. Er waren jongen die, als ze de ouders aan hoorden komen, meteen van het vlotje gingen en op een plompenblad gingen zitten bedelen om voedsel in de hoop het eerste voedsel te krijgen om het niet te hoeven delen. Deze techniek werd 2 jongen noodlottig, bij het terugzwemmen naar het vlotje was er één ineens verdwenen. Vlak daarvoor had ik een snoek door de sloot zien schieten, die positie koos bij het vlotje. Bij de volgende voeding van de ouders ging het met de andere mis. Alleen het jong dat op het vlotje zat, bleef die dag in leven. De volgende dag was ook die verdwenen.

Steeds begonnen de Zwarte Sterns opnieuw met broeden, de laatste op 15 juni.

In ieder geval zijn er minstens 6 jongen uitgevlogen, wel een laag percentage na zoveel inspanning. Zo zie je maar hoeveel factoren er meespelen om tot broedsucces te komen bij deze sierlijke vogel.

Paul

Contributie van de Natuur Groep Kockengen bedraagt € 10,00 per jaar. Dit bedrag elk jaar voor 30 november overboeken op **bankrekening 94.95.06.079** tnv: Ver. Natuurgroep Kockengen.
Excursies die buiten Kockengen plaatsvinden: denk om consumptiegeld en evt. bijdrage in de reiskosten!!
Voor weekenden geldt een maximum van 50 deelnemers; soms minder! Geef je dus tijdig op.

Colofon

Voorzitter

Fons van Haelst, Kerkweg 102, tel 0346-241918,
fons.van.haelst@capgemini.com

Secretaris

Ben van der Horst, Zwanebloem 5, tel. 0346 - 241185,
benvanderhorst@hetnet.nl

Penningmeester

Bram Paardenkooper, Wagendijk 39, tel. 0346 - 241872, brampaardenkooper@hetnet.nl

Algemeen Bestuurslid

Paul Vlaanderen
Gerard van Zuylen

Landschapsbeheer

Paul Vlaanderen, Pr. Bernhardweg 11, tel. 0346 - 241617,
pvlaand@hetnet.nl

Redactie

Gerard Hooijmijers, Roerdomp 35, tel. 0346 - 241129,
g.hooymayers@hccnet.nl
Yvon Jonkers, Purperreiger 72, tel. 0346 - 242663,
yvon.jonkers@planet.nl

Nestkastencommissie

Paul Vlaanderen
Fons van Haelst
Wim Tieleman, Kalmoes 6, 0346 - 242059

Amfibieënwerkgroep

Gerard van Zuylen, Heicop 7, tel. 0346 - 576147

Redactie / Distributie NGK nieuwsbrief

Robert Vlaanderen, Kon. Wilhelminaplein 30, tel. 0346 - 242087

